

УДК 336.71

Є. М. Киян,
асистент кафедри міжнародного менеджменту,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет"
ORCID ID: 0000-0002-0680-7388

О. В. Субочев,
к. е. н., доцент, кафедра міжнародних фінансів,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет"
ORCID ID: 0000-0003-2316-6735

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.19—20.103

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ОЦІНЮВАННЯ НАДІЙНОСТІ БАНКУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ КООРДИНАЦІЇ СИСТЕМ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ

Y. Kyian,
Assistant of the Department of International Management,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
O. Subochev,
PhD in Economics, Associate Professor, Department of International
Finance, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

METHODICAL APPROACHES TO ASSESSING THE RELIABILITY OF THE BANK IN THE CONTEXT OF GLOBAL COORDINATION OF BANKING SUPERVISION SYSTEMS

Метою статті є розробка методу оцінювання надійності банку — інтегрального показника ефективності ведення бізнесу комерційним банком. Для розробки інтегрального показника, запропоновано низку нормативів і показників які згруповано за двома субіндексами: субіндекс надійності та субіндекс ефективності. Субіндекс надійності складається з групи критеріїв, яка оцінює ступінь виконання банком ключових економічних нормативів, таким чином відображаючи його здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім ризикам для його діяльності. Субіндекс ефективності — група критеріїв, яка оцінює здатність банку генерувати прибуток і визначає ефективність використання його активів. За результатами розрахунків можна стверджувати таке: криза зачепила український банківський сектор, але критичною ситуація не стала, зокрема, проблемних банків серед досліджуваних учасників рейтингу не з'явилося.

The purpose of the article is to develop a method for assessing the reliability of the bank through the integral indicator of the effectiveness of doing business by a commercial bank. The banking system of Ukraine needs to introduce more efficient and unified mechanisms to ensure security and stability through a set of requirements and recommendations that would affect the creation of an efficient and competitive banking system. A number of standards and indicators are proposed to develop the integral indicator, which are grouped by two sub-indices: the reliability sub-index and the efficiency sub-index. The reliability sub-index consists of a group of criteria that assesses the degree to which a bank meets key economic standards, thus reflecting its ability to withstand internal and external risks to its operations. Efficiency sub-index is a group of criteria that assesses a bank's ability to generate profit and determines the efficiency of its assets. According to the results of the calculations, the following can be stated: the crisis affected the Ukrainian banking sector, however the situation did not become critical, in particular, problematic banks did not appear among the

studied participants in the rating. The gap between the most and the least financially healthy banks has narrowed, but mainly because, in general, the leaders of this rating have shown poorer efficiency in the use of their assets due to objective circumstances, namely the coronacrisis. The impact of the problematic factors of the global pandemic, in particular the slowdown in the world economy and decrease production, quarantine restrictions in the country have affected the banking sector of Ukraine. Accordingly, the rating of banks as of the first half of 2020 is indicative of the state of the banking system in general and of the situation of individual banks during the coronacrisis in Ukraine. It is the banks that should become the driver of economic recovery, and the ability and prospects of stimulating Ukrainian business will depend on their financial health. Therefore, we believe that this rating is important for the analysis.

Ключові слова: система банківського нагляду, міжнародна координація, рейтинг банків, нормативи стабільності НБУ, інтегральний показник ефективності ведення бізнесу комерційним банком.

Key words: banking supervision system, international coordination, bank rating, NBU stability standards, integral indicator of the effectiveness of doing business by a commercial bank.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Останніми десятиліттями у світовій економіці постійно відбуваються значні зміни які, своєю чергою, безпосередньо впливають на банківські системи усіх країн. Під впливом інноваційних фінансових технологій, фінансової лібералізації, концентрації капіталів на світових фінансових ринках та появи нових фінансових інструментів, банківський сектор постійно зазнає динамічних трансформаційних процесів, які суттєво змінюють саму модель сучасного банківського бізнесу. Для підтримки своєї конкурентоспроможності на ринку банки вимушені постійно адаптуватися, впроваджувати нові фінансові продукти, шукати нові форми надання фінансових послуг. Водночас зростає невизначеність, з'являються нові ризики, відбуваються фінансові кризи та банкрутства, що своєю чергою вимагає впровадження більш надійних практик управління ризиками в банках, формалізації нових засобів і форм контролю за банківськими уставами.

Особливої актуальності дана проблематика набуває з оглядом на негативні наслідки пандемії COVID-19. Вплив проблемних факторів світової пандемії, зокрема уповільнення світової економіки та падіння виробництва, карантинні обмеження відобразилися на банківському секторі, як багатьох країн, так і України загалом. У контексті цього з'являються регуляторні ініціативи щодо оптимізації систем банківського нагляду капіталу, ліквідності, ринкової дисципліни банків тощо.

Банківська система України потребує запровадження більш ефективних та уніфікованих механізмів забезпечення безпеки і стабільності завдяки набору вимог та рекомендацій, які б вплинули на створення ефективної та конкурентної банківської системи. Саме банки мають стати драйвером відновлення економіки, і від їх фінансового здоров'я залежить спроможність та перспективи стимулювання українського бізнесу. Тому цей рейтинг, на нашу думку, може стати корисним для експертного обговорення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Основою розробки методичного підходу оцінювання надійності банку стало положення Базельського комітету, а саме Capital Requirements Regulation (EU) 575/2013 [1] (положення виконується повним обсягом та застосовується в усіх країнах-членах-ЄС) та Capital Regulation Directive 2013/36/EU [2] (принципи та норми, які відображають норми Базель II та Базель III щодо стандартів капіталу та виконуються шляхом прийняття національних законів країн). Основною метою цих двох документів є посилення вимог до капіталу, як відповідь на глобальні фінансові кризи, сприяння стійкості фінансових установ та банківському секторі.

Ключовими імперативами розробки методичного підходу стало запровадження норм ЄС до капіталу банків в Україні на основі: Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (2014 рік); Рішення правління НБУ від 5.04.2017 року № 207 про затвердження планів імплементації законодавства ЄС на виконання Угоди про асоціацію [3]; Постанова Правління НБУ від 12.05.2015 № 312 "Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні" [4]; Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року [5], яка передбачає заходи щодо імплементації законодавства ЄС в контексті посилення вимог до платоспроможності учасників фінансового сектору.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розробка методу оцінювання надійності банку — інтегрального показника ефективності ведення бізнесу комерційним банком, в основі якого лежать міжнародні стандарти щодо пруденціального банківського нагляду. Запропонований інтегральний показник складається з: а) економічних нормативів Національного банку України (НБУ) з врахуванням положень Базельського комітету щодо капіталу, ліквідності, ринкової дисципліни; б) оцінки ефективності ведення

Таблиця 1. Вагові коефіцієнти нормативів (складових) субіндексу надійності

№	Показник	Вага показника в субіндексі
1.	(H2). Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу	0,3
2.	(LCR _{вв}). Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами. (LCR _{ів}). Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті. (H6). Норматив короткострокової ліквідності	$\frac{\sum (k_i)}{n} \times 0,3$
3.	(H7). Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	0,1
4	(H8). Норматив великих кредитних ризиків	0,1
5.	(H9). Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	0,2

Джерело: складено авторами.

банком своєї комерційної діяльності. Відповідно, об'єктом статті є методика оцінювання надійності банку в контексті системи банківського нагляду, що дозволить координувати банківське регулювання на основі міжнародних стандартів, а предметом — умови, чинники та детермінанти системи глобального банківського нагляду.

Особливість запропонованого методу оцінювання банків полягає в тому, що враховується як показник ефективності, так й надійності банку. У результаті банк оцінюється з точки зору привабливості як для власних акціонерів, так и для его клієнтів. Апробацію запропонованої методики здійснено на прикладі банківського сектору України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Банківська система України потребує запровадження міжнародно апробованих та уніфікованих механізмів забезпечення безпеки і стабільності завдяки набору вимог та рекомендацій, які б вплинули на створення передумов формування ефективного та конкурентного ринку банківських послуг, наближеного до міжнародних (європейських) стандартів.

Відповідно до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [6], НБУ встановлює нормативи для банків з метою забезпечення їх стабільної діяльності і своєчасного виконання ними зобов'язань перед вкладниками. До таких нормативів відносяться: мінімальний розмір регулятивного капіталу банку (H1); норматив достатності (адекватності) регуляторного капіталу (H2); норматив достатності основного капіталу (H3); нормативи ліквідності (LCR): миттєвої ліквідності (H4), поточної ліквідності (H5) та короткострокової ліквідності (H6); коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR); нормативи кредитного ризику: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (H7), великих кредитних ризиків (H8), максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними особами (H9); нормативи інвестування: інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (H11), загальної суми інвестування (H12).

Для розробки рейтингу — інтегрального показника ефективності ведення бізнесу комерційним банком, запропоновано низку нормативів і показників які згруповано за двома субіндексами: субіндекс надійності та субіндекс ефективності.

Субіндекс надійності складається з групи критеріїв, яка оцінює ступінь виконання банком ключових економічних нормативів, таким чином відображаючи його здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім ризикам для його діяльності. До нього включено такі нормативи:

Методичні підходи оцінювання надійності банку в контексті глобальної координації систем банківського нагляду:

— (H2). Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (норма згідно вимог НБУ — не менш 10 %). Розраховується як відношення фактичного значення нормативу до мінімально допустимому. При цьому максимальна оцінка нормативу обмежена 3 балами. Більш ніж 3-кратне перевищення допустимого мінімуму свідчить вже про неефективне використання капіталу. При значенні H2 менше допустимого чисельник зменшується на розмір мінімально допустимого значення (для значного зменшення оцінки за невиконання нормативу НБУ).

— Група нормативів з ліквідності банку, а саме: (LCR_{вв}). Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (норма згідно з вимогами НБУ — не менш 100 %); (LCR_{ів}). Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті (норма згідно вимог НБУ — не менш 100 %); (H6). Норматив короткострокової ліквідності (норма згідно з вимогами НБУ — не менш 60 %). Розраховується як відношення фактичного значення нормативу до мінімально допустимому. Водночас максимальна оцінка нормативу обмежена 3 балами. При порушенні нормативу його оцінка зменшується на розмір мінімально допустимого значення. В результаті загальна оцінка ліквідності визначається як середнє арифметичне оцінок окремих нормативів ліквідності.

— (H7). Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (норма згідно з вимогами НБУ — не більш 25 %). Розраховується як відношення різниці максимально допустимого і фактичного значення нормативу до максимально допустимому.

— (H8). Норматив великих кредитних ризиків (норма згідно з вимогами НБУ — не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу). Розраховується як відношення різниці максимально допустимого і фактичного значення нормативу до максимально допустимому;

Таблиця 2. Вагові коефіцієнти нормативів (складових) субіндексу надійності

№	Показник	Коригуючий коефіцієнт
1.	Операційна прибутковість (ефективність) активів	10
2.	Операційна прибутковість (ефективність) власного капіталу	10
3.	Прибутковість активів (з урахуванням резервів)	5
4.	Прибутковість власного капіталу (з урахуванням резервів)	5

Джерело: складено авторами.

— (Н9). Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (норма згідно з вимогами НБУ — не більш 25 %). Розраховується як відношення різниці максимально допустимого і фактичного значення нормативу до максимально допустимого.

Результатом розрахунку субіндексу надійності є сума балів за показниками, помножена на їх вагові коефіцієнти які наведено в таблиці 1.

Загальна формула для розрахунку субіндексу надійності є такою:

$$subIndx_i = \sum_{i=1}^5 k_i \times w_i \quad (1),$$

де k_i — значення i -го нормативу; w_i — вага i -го нормативу в субіндексі.

Субіндекс ефективності — група критеріїв, яка оцінює здатність банку генерувати прибуток і визначає

ефективність використання його активів. До нього включено наступні показники:

— Операційна прибутковість (ефективність) активів. Операційний прибуток — прибуток до оподаткування без відрахувань у резерви. Розраховується як відношення операційного прибутку за останній рік до загальних активів на кінець року.

— Операційна прибутковість (ефективність) власного капіталу. Розраховується як відношення операційного прибутку за останній рік до власного капіталу на кінець року. При мінусових значеннях показника виставляється 0.

— Прибутковість активів (з урахуванням резервів). Розраховується як відношення прибутку до оподаткування за останній рік до загальних активів на кінець року. Слід зауважити, що формування і розформування резервів може призводити до різних тимчасовим ко-

Таблиця 3. Рейтинг банків з активами понад 2 млрд грн, станом на 1 півріччя 2020 року

Назва	Активи, тис. грн	Індекс нормативів (1)	Індекс нормативів, місце	Індекс ефективності (2)	Індекс ефективності, місце	Інтегральний показник (2) + (3)	Місце
АТ "Ідея Банк"	8360989,461	1,707049347	13	2,466908023	1	4,17395737	1
АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	576387664,4	1,78979847	8	1,86538926	2	3,65518773	2
АТ "А - БАНК"	8964535,234	1,458465894	25	1,488488522	3	2,946954415	3
АТ "СПІБАНК"	29162548,24	1,977868674	4	0,899413004	7	2,877281678	4
АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	25197060,29	1,495598557	19	1,133496935	4	2,629095492	5
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	102345213,6	1,776423991	10	0,737511069	10	2,51393506	6
АТ "ІНГ Банк Україна"	11779531,02	2,093181475	2	0,365789249	26	2,458970724	7
АТ "ПУМБ"	68349914,78	1,468327811	23	0,974372809	6	2,44270062	8
АТ "КБ "ГЛОБУС"	3968109,258	1,334625296	32	1,072038476	5	2,406663772	9
АТ "ОПІБАНК"	54070272,95	1,709315393	12	0,633180681	11	2,342496074	10
АТ "УКРСИБАНК"	65401554,86	1,78411104	9	0,53582029	16	2,31993133	11
АТ "СББ БАНК"	2052621,107	2,101512347	1	0,199426624	34	2,300938972	12
АТ "АКБ "КОНКОРД"	2122849,542	1,365172812	29	0,864955375	8	2,230128187	13
АТ "АЛЬФА-БАНК"	98194375,09	1,394081039	28	0,759117267	9	2,153198307	14
АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ"	44540175,13	1,58120371	16	0,514270062	17	2,095473772	15
АТ "МІБ"	4131920,705	1,460595951	24	0,626723888	12	2,087319838	16
АТ "Полтава-банк"	2877437,583	1,801587596	7	0,270953469	30	2,072541065	17
АТ "ОЩАДБАНК"	27217077,2	1,489814589	20	0,577089498	13	2,066904087	18
ПубАТ "КБ "АКОРДБАНК"	3400027,277	1,518490756	17	0,537754864	15	2,05624562	19
АТ "Дойче Банк ДБУ"	3186060,334	1,854459501	6	0,151833586	36	2,006293087	20
АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	25868107,49	1,599655406	15	0,40055576	24	2,000211166	21
АТ "ПРАВЕКС БАНК"	6080862,601	2,015691014	3	-0,041692755	41	1,973998259	22
АТ "АБ "РАДАБАНК"	2500479,251	1,470372299	22	0,497266394	18	1,967638693	23
АТ "ПІРЕУС БАНК МКБ"	3274181,451	1,933679873	5	0,026540637	39	1,96022051	24
АБ "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	3406657,896	1,710421489	11	0,21754472	32	1,927966209	25
АКБ "ІНДУСТРІАЛБАНК"	4564455,272	1,47625589	21	0,400929443	23	1,877185333	26
АТ "КРЕДИТ ДНІПРО"	12179864,84	1,399332904	27	0,443746674	20	1,843079578	27
АТ "КРИСТАЛБАНК"	2236585,118	1,683520946	14	0,071539489	38	1,755060435	28
АТ "КРЕДОБАНК"	21723818,41	1,161186519	37	0,564815952	14	1,726002471	29
АТ "БАНК ФОРВАРД"	2407723,555	1,498643421	18	0,215553464	33	1,714196885	30

Джерело: складено авторами за результатами розрахунків.

Таблиця 4. Рейтинг банків з активами понад 50 млрд грн, станом на 1 півріччя 2020 року

Назва	Активи, тис. грн	Індекс нормативів (1)	Індекс нормативів, місце	Індекс ефективності (2)	Індекс ефективності, місце	Інтегр. показник (2)+(3)	Місце
"ПРИВАТБАНК"	576387664,4	1,78979847	1	1,86538926	1	3,65518773	1
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	102345213,6	1,776423991	3	0,737511069	4	2,51393506	2
АТ "ПУМБ"	68349914,78	1,468327811	6	0,974372809	2	2,44270062	3
АТ "ОПІБАНК"	54070272,95	1,709315393	4	0,633180681	5	2,342496074	4
"УКРСИББАНК"	65401554,86	1,78411104	2	0,53582029	7	2,31993133	5
"АЛЬФА-БАНК"	98194375,09	1,394081039	8	0,759117267	3	2,153198307	6
АТ "ОЩАДБАНК"	272170777,2	1,489814589	5	0,577089498	6	2,066904087	7
"УКРГАЗБАНК"	156672936,2	1,358328788	9	0,312944531	8	1,671273319	8
"Укресімбанк"	226728764,1	1,404310557	7	-0,016010784	9	1,388299773	9

Джерело: складено авторами за результатами розрахунків.

Таблиця 5. Середні значення індексів вітчизняних банків протягом 2020 р.

Початок 2020		
Індекс нормативів	Індекс ефективності	Інтегральний показник
1,441159163	1,166755403	2,607915
1 квартал 2020		
Індекс нормативів	Індекс ефективності	Інтегральний показник
1,482658543	0,318609	1,801268
2 квартал 2020		
Індекс нормативів	Індекс ефективності	Інтегральний показник
1,508699	0,550944	2,059643

Джерело: складено авторами за результатами розрахунків.

ливанням фінансового результату при постійній операційній прибутковості або збитковості банку (тобто спотворювати уявлення про ефективність бізнесу), тому резерви не слід виключати з розрахунку.

— Прибутковість власного капіталу (з урахуванням резервів). Розраховується як відношення прибутку за останній рік до оподаткування до власного капіталу на кінець року. При мінусових значеннях показника виставляється 0.

Результатом є сума балів за показниками, помноженим на їх корегуючі коефіцієнти (табл. 2), і поділена на їх кількість.

Загальна формула для розрахунку субіндексу ефективності є такою:

$$subIndx_2 = \frac{\sum_{j=1}^4 k_j \times w_j}{n} \quad (2),$$

де k_j — значення j -го нормативу; w_j — коригуючий коефіцієнт j -го показника в субіндексі.

Таким чином Інтегральний показник ефективності ведення бізнесу комерційним банком характеризує бізнес-модель банку в цілому. Він розраховується як сума субіндексів ефективності та надійності:

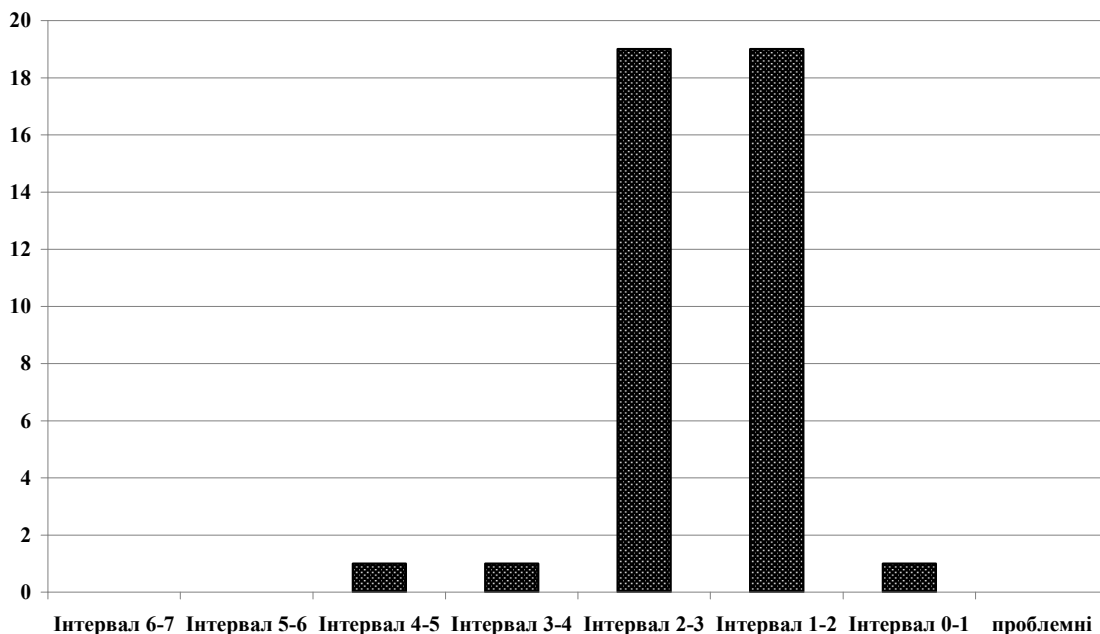

Рис. 1. Розподіл банків за інтервалами Інтегрального показника

Джерело: складено авторами за результатами розрахунків.

Таблиця 6. Результати банків згідно з медіаною їх активів

Великий/малий банк	Індекс нормативів	Індекс ефективності	Інтегральний показник
Станом на 01.2020			
Банки з активами більше медіани	1,393851	1,372723	2,766574
Банки з активами менше медіани	1,488468	0,960787	2,449255
Станом на 04.2020			
Банки з активами більше медіани	1,462849743	0,353962	1,816812
Банки з активами менше медіани	1,502467342	0,283257	1,785724
Станом на 07.2020			
Банки з активами більше медіани	1,479347121	0,595393008	2,074740129
Банки з активами менше медіани	1,5366537	0,508612056	2,045265756

Джерело: складено авторами за результатами розрахунків.

$$IndexFH = subIndx_1 + subIndx_2 \quad (3).$$

Отже, Інтегральний показник ефективності ведення бізнесу комерційним банком кожного банку розраховувався як сума субіндексів надійності та ефективності. Перший субіндекс узагальнює групу критеріїв, які оцінюють ступень виконання банком ключовими економічних нормативів, таким чином відображаючи його здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім ризикам його діяльності. Другий субіндекс відображає критерії, які оцінюють здатність банку генерувати прибуток та ефективність використання його активів.

При формуванні індексів не враховуються чинники походження капіталу (тобто приналежність банку до іноземних, державних або приватних українських банківських груп) і готовність акціонера фінансово підтримувати банк при несприятливому сценарії. Така методологія розрахунку дозволяє показати не тільки надійність банку для вкладників, а й його цінність для власних акціонерів. Слід врахувати, що збитковий банк може бути надійний, якщо акціонер беззастережно готовий регулярно докапіталізувати його. Проте цінність такого банку для акціонера може бути негативною.

У підсумковий рейтинг включаються банки з найвищими значеннями Інтегрального показника ефективності ведення бізнесу комерційним банком. Значення рейтингуються в порядку убутання. Мається на увазі, що банки з найбільшими значеннями інтегрального показника займають лідерські позиції, а з найменшими значеннями — відстають. При цьому з рейтингу виключаються банки з російським державним капіталом ("Сбербанк", "Промінвестбанк"). Також не беруться до уваги банки з активами менше 2 млрд грн.

При розрахунку Інтегрального показника беруться такі групи даних:

— Для визначення субіндексу надійності: економічні нормативи НБУ (за останній місяць). Джерелом є економічні нормативи і ліміти відкритої валютної позиції банків України;

— Для визначення субіндексу ефективності: згруповані дані про активи і капіталі, фінансові результати (за рік). Джерелом є показники фінансової діяльності банків України (згруповані балансові залишки).

Результати проведених розрахунків дали змогу сформувати рейтинг банків, станом на 1 півріччя 2020 року (таблиця 3). Окремо цей рейтинг було складено для великих вітчизняних банків — з активами понад 50 млрд грн (табл. 4).

Отже, результати розрахунків свідчать про те, що середній показник ефективності ведення бізнесу комерційним банком хоч і погіршився у першому кварталі 2020 року, але у 2 кварталі всі показники демонструють тенденцію до відновлення. Середні значення показників рейтингу банків були наступними (табл. 5).

Відповідно, не зважаючи на коронакризу, середнє значення показника фінансового здоров'я покращилось з 1,80 до 2,05 балів. Фінансове здоров'я банків більшої кількості банків станом на 2 квартал 2020 року перебувало на проміжку від 1 до 3 балів.

За результатами розрахунків та даних таблиці 3, розподіл вітчизняних банків, згідно інтервалів індексу за 2 квартал 2020 року можна навести у вигляді рисунку 1.

В основному такі результати є наслідком відносного покращення індексу ефективності (оцінює здатність банку генерувати прибуток і відображає ефективність використання його активів) з 0,32 до 0,55 балів та індексу нормативів (ступінь виконання банком ключових економічних нормативів у порівнянні з попередніми результатами) з 1,48 до 1,51 балів. Причиною цього стала виважена політика НБУ та відміна карантинних обмежень, що покращило ділову активність в країні.

Таким чином, досліджувані банки змогли протистояти внутрішнім і зовнішнім ризикам для їх діяльності і це означає, що нині ситуація у банківському секторі є відносно стабільною.

Своєю чергою таблиця 6, на основі аналізу медіани активів вітчизняних банків, додатково висвітлює такі тенденції:

— малі банки продовжують успішно конкурувати за дотриманням нормативів;

— великі банки продовжують демонструвати значну ефективність використання своїх активів;

— загалом великі банки продовжують демонструвати трішки кращі показники фінансового здоров'я, хоча розрив по цьому показнику між великими і малими банками скорочується.

ВИСНОВКИ

Вплив проблемних факторів світової пандемії, зокрема уповільнення світової економіки та падіння виробництва, карантинні обмеження в країні відобразилися на банківському секторі України. Відповідно, рейтинг банків станом на 1-ше півріччя 2020 року є

показовим щодо стану банківської системи загалом і щодо ситуації по окремих банках під час коронакризи в Україні. Саме банки мають стати драйвером відновлення економіки, і від їх фінансового здоров'я залежатиме спроможність та перспективи стимулювання українського бізнесу. Тому вважаємо, що цей рейтинг є цікавим для аналізу.

Загалом можна сказати, що криза зачепила український банківський сектор, але критичною ситуація не стала, зокрема, проблемних банків серед досліджуваних учасників рейтингу не з'явилося. Розрив між найбільш та найменш фінансово здоровими банками скоротився, але в основному через те, що загалом лідери цього рейтингу продемонстрували гіршу ефективність використання своїх активів через об'єктивні обставини — коронакризу.

Максимальне значення Інтегрального показника ефективності ведення бізнесу комерційним банком станом на початок 2020 року склало 6,36 бали / максимальне значення показника станом на 1 квартал 2020 року склало 3,03 бали / максимальне значення показника станом на 2 квартал 2020 року склало 4,17 бали. Позитивним є те, що ті, хто знаходились у кінці рейтингу не перетворилися у проблемні банки та не погіршили своє фінансове здоров'я. Мінімальне значення Інтегрального показника ефективності ведення бізнесу комерційним банком станом на початок 2020 року склало 0,54 бали / мінімальне значення показника станом на 1 квартал 2020 року склало 0,61 бали / мінімальне значення показника станом на 2 квартал 2020 року склало 0,72 бали.

У порівнянні з результатами за 1-ий квартал 2020 року найкращу динаміку покращення показника фінансового здоров'я станом на 2-ий квартал 2020 року продемонстрували наступні банки: АТ "ОТП БАНК" (+12 позицій); АТ "КБ "ГЛОБУС" (+11 позицій); АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК" (+9 позицій); АТ "ПУМБ" (+8 позицій); АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО" (+6 позицій); АТ КБ "ПРИВАТБАНК" (+5 позицій).

У порівнянні з результатами за 1-ий квартал 2020 року динаміку погіршення показника фінансового здоров'я станом на 2-ий квартал 2020 року продемонстрували такі банки: АТ "АБ "РАДАБАНК" (-14 позицій); АТ "ПІРЕУС БАНК МКБ" (-13 позицій); АТ "МІБ" (-12 позицій); АТ "Дойче Банк ДБУ" (-10 позицій); АБ "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ" (-7 позицій); Акціонерний банк "Південний" (-7 позицій); ПАТ "МТБ БАНК" (-7 позицій). Всі інші банки "почували" себе стабільно під час коронакризи.

Запропонований методичний підхід оцінювання надійності банку, який складено на основі міжнародних нормативів (Базель II та Базель Ш) є додатковим інструментом вимірювання банківського ризику, що своєю чергою, надає більш ефективні можливості управління з боку преденціально-наглядових органів країн. Закладені в методичному підході принципи стандартизації та уніфікації здатні підсилити міжнародну координацію заходів щодо покращення фінансового здоров'я у банківському секторі та стати додатковим інструментом протидії банківським кризам.

Література:

1. Capital Requirements Regulation (EU)575/2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32013R0575>
2. Capital Regulation Directive 2013/36/EU [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32013L0036>
3. Національний банк України. Впровадження нових вимог до капіталу відповідно до норм Базеля та законодавства ЄС [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=47725151>
4. Постанова Правління НБУ від 12.05.2015 № 312 "Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/12052015_312.pdf?v=4
5. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kompleksna-programa-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2020-roku>
6. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні. Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001, № 368 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>

References:

1. Eur-Lex (2013), "Capital Requirements Regulation (EU) 575/2013", available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32013R0575> (Accessed 30 Sept. 2020).
2. Eur-Lex (2013). "Capital Regulation Directive 2013/36/EU", available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32013L0036> (Accessed 30 Sept. 2020).
3. National Bank of Ukraine (2017), "Introduction of new capital requirements in accordance with Basel norms and EU legislation", available at: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=47725151> (Accessed 30 Sept. 2020).
4. National Bank of Ukraine (2015), Resolution Board of the National Bank of Ukraine "About the statement of Changes to the Instruction on the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine, 12.05.2015, № 312", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/12052015_312.pdf?v=4 (Accessed 30 Sept. 2020).
5. National Bank of Ukraine (2015), "Comprehensive program for the development of the financial sector of Ukraine until 2020", available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kompleksna-programa-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2020-roku> (Accessed 30 Sept. 2020).
6. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Instruction "On approval of the Instruction on the procedure for regulating the activities for banks in Ukraine, 28.08.2001, № 368", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (Accessed 30 Sept. 2020).

Стаття надійшла до редакції 14.10.2020 р.